

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Ali so naša dolenjska vina taka, kakoršna bi morala biti?

(Dalje.)

Močna dolenjska vina, kakoršna se na oni strani Gorjancov pridelujejo, torej belokranjska vina — metliška, črnomaljska, semiška itd. — bila bi prav izborno trgovinsko blago, ako bi ne imela dve sicer ne jako velike nepovolnosti. Prva je malenkostna, namreč nekoliko pretamno rumene barve so skoraj vsa belokranjska vina. Tako tamno rumenih vin se v veliki vinski trgovini ne vidi rado. Druga je pa že veliko večja, namreč ta, da so dosti prezagatna, pretrda. Tako trda bela vina se v veliki vinski trgovini nikakor ne obračajo, ne mara se zanje, kajti povživalci vina severnih krajev hočejo odločno mila bela vina uživati, povživalci vina južnih krajev, pa za bela vina že tako sploh ne marajo, ampak le za črna. Ako bi belokranjska bela vina veliko bolj svetlo rumene barve bila in ne tako trdega ampak milega okusa, bila bi jako slična močnemu ogerskemu osobito slavonskemu vinu, katero je v veliki vinski trgovini jako iskano blago.

Ker imate obedve nepovolnosti belokranjskih belih vin eni in isti izvir, namreč veliko predolgo kipenje mošta na tropinah, naj bi se to skrajšalo. Namesto osem, ali mogoče da še več dni, pustil naj bi se mošt k večem dva dneva to je 48 ur na tropinah kipeti, in ne več. Popolnoma dokipel naj bi mošt v sodih brez dotike tropin, ne pa v bednjih ali kadeh pod tropinami. Tako napravljena bela vina bila bi najlepše barve in milega okusa. Res je, da tako napravljena bela vina se nekoliko počasi čistijo in da se pri pretakanji rada skalijo, toda vsemu temu se pride prav lahko v okom z pravočasnim večkratnem presnemanjem ter čiščenjem. Da bi malo na tropinah kipela vina tudi nestanovitna bila, kakor se v obče misli, to je pa popolnoma napačna misel. Istina je marveč, da se ravno malo na tropinah kipela vina, se vé da, ako so prav obravnavana — pretakana in čiščena — ne le ravno tako dobro, kakor močno na tropinah kipela, držé, marveč še veliko boljši, posebno kar se staranja tiče. Močno na tropinah kipela vina ne dosežejo s staranjem nigdar tiste finosti, tiste plemenitosti, kakor pa malo ali še celo nič na tropinah kipela. To je stara skušnja v vseh tistih vinskih deželah, v katerih se fina, stara, bela vina nahajajo,

Podlistek.

Potne črtice.

Spisuje Ant. Kočmur.

(Dalje.)

IV. Pismo. Od Aleksandrije v Kajiro.

Kajiro, 28. aprila.

V Kajiro smo se peljali zopet na istem vlaku z železnico, kakor rakev z mrtvim pašo. Vlak je hitro drdral po odprti dolini Faraonove dežele proti glavnemu mestu. Pri vseh vozovih tretjega razreda se vrata odpirajo na desno in na levo; ali nihče jih ne zapira za potovalci. Celo pot so loputala in tolkla ob stene, kakor „bavtere“ pri kakem svinjaku. Prah se je tako vzdigoval, da se večkrat seženj pred seboj ni videlo. Toplomér na vozu je kazal 33 stopinj po Celziji.

Arabci so večinoma pšenico žéli, drugi jo pa kar mlatili s kamelami, tako, da so neka kolca čez pšenico vozili. Slama je bila strta, kakor rezanica. Videti je bilo tudi mnogo ovsa in detelje; družega pa nisem veliko opazil.

Sela so bila močno razrušena. Videl sem, kako je kopalo zemljo kakih 500 črnih delavcev od 10. do 50. leta, ne le na pol, ampak skoraj da kar nagih. Nekteri so stali zraven njih s palicami v rokah — morali so biti pač kaki čuvaji ali pazniki. Od ptičev nisem videl nobenega kakor le tudi pri nas domačega krokarja. Vlak je grozno naglo vozil, prav za prav divjal po ravnini proti Kajiri. Stražnic ni videti po celo uro nobene. Tu pa tam je bila kak meter visoka lukinja, opažena s slamo in blatom — iz nje je tu pa tam pokukal kak paznik v sami srajci, če je vse v redu, pa se zopet hitro skril. V Kajiro

kakor na Nemškem, Francozkem, Ogerskem, Štajarskem itd.

To stran Gorjancov pridelana močna vina so zlo skoraj brez izjeme v okusu pravilnejša mimo belokranjskih. Močna res da niso tako, pa vender zadosti, in kar je pa poglavito pri njih, ona so veliko finejšega milega okusa, finejše vonjave — splošno vinske, ne mislimo na muškatne — in fine jako prijetne kisline. Vse te fine lastnosti pri belokranjskem belem vinu, odvečna zagatnost zakriva, odjemlje. V barvi je pa marsikatero to stran Gorjancov pridelano belo močno vino jako napačno. Rudeče — šilhrasto — naj bi močno vino nigdar ne bilo, kajti to kolekuje ga po zunanosti takorekoč za čivičk. Ako nimajo tamno rumena vina v veliki vinski trgovini čišla, ga imajo še veliko manj rudečkaste.

Nekdaj bilo je temu se ve da drugače, to-da danes je tako. Vsak, kdor je v položaju, na Dolenjskem dobro rudeče vino napravljati, naj, ako nima dovolj črnega grozdja za iz njega črnino napravljati, le belo vino napravlja, in to z tako imenovanim spodlivanjem mošta črnega grozdja. Spodlivanje vrši se pa prosto tako-le: Pobere se črno grozdje naprej ter hitro zmasti. Tropine črnega grozdja pusti se v kakem bedničku same zase pokipeti — za domačo pijačo — mošt zlije se pa med beli mošt, oziroma bele tropine. Tako se doseže lepo rumeno vino, dasiravno ima tudi črno grozdje med belim. Da je dobra, fina, bela starina na Dolenjskem še precej redka, je istina. To je pa zato slučajno, ker je pravilno kletarjenje dosti prerediti poznato, ne manj pa gotovo tudi zato — ker slabi časi pridelovalcem ne pripuščajo, da bi svoja vina starati pustili. Pred ko so v denarju, tem boljši je, tako si misli sleherni in to ne po krivici. Prihodnjič hočemo pa še o dolenjskih črnih vinih nekoliko spregovoriti.

pridemo okajeni in prašni kot mlatiči. Hoteli smo takoj v „Hôtel du Nil“; ali taka gnječa je bila, da nismo mogli skozi preriniti zaradi pogreba znanege paše. Angležki vojaki so stali po obeh straneh v jopičih kakor jih imajo pri nas fantje po deželi. Turki pa so imeli vsi belo obleko in nekako rudeče pokrivalo na glavi od najvišjega do najnižjega; tudi jaz sem nosil tako pokrivalo — pa ne mislite, da sem se poturčil — srednje morje mi je klobuk pozobalo!

Na belih konjih je jezdila policija in na 60 kamelah neko konjištvo s puškami. Godba je bila angleška in turška iz samih črncev. Kakih 20 minut kar nismo mogli naprej. Ko vendar proderemo, gremo na hrib, od koder smo gledali pogreb, ki je trajal celo uro. Pozneje opazim, da so ga bili zapeljali še pred pokopom v ondotno veliko turško mošejo, da so ondi naredili

Vzgoja cvetlic ali rož.

Za vzrejo cvetlic potrebujemo dobre vrtné zemlje, ki pa ne sme biti premastna, ampak rahla. S to zemljo se napolnijo lončki, škatljice ali grede. Zemlja v njih se nekoliko potlači in površje zravna. Na vrtnih gredah je treba večkrat zemljo prekopavati, drobiti in gnjiti. Cvetlice izredimo iz semen, in podzemeljskih čebul, gomeljev in korenin, pa tudi iz pritličnih živic (Ausläufer) in iz takozvanih potaknencev (Stecklinge). Tud s presajevanjem pomnožujemo cvetlice. — Cvetlice živé eno leto, dve leti, pa so tudi trpežne cvetlice, ki več let živé. Eno- in dvoletne cvetlice moremo samo iz semen izrediti. Treba je torej paziti, da se zrelo seme pravočasno obere ali pa naroči. Trpežne cvetlice dajo najmanj opravka. Njih podzemeljski deli prezimijo in poganjajo vsako leto nove liste, stebila cvetje in sadje. Čez nekaj let pa izsrkajo zemljo, opešajo ali odmrjejo; zato jih je treba v novognojene grede posaditi ali jih pa z novimi rastlinami nadomestiti. Tudi lepotično grmovje se obnaša več let na istem prostoru, zlasti ako se zemlja včasih rahlja in zaliva. Cvetlice, katere iz semen izrejamo, posejemo lahko naravnost na njih stalno mesto, n. pr. napolnjeni mak (Gefüllter Mohn), vrtni slak (Gartenwindling); boljše pa je, da se poseje cvetlično seme na posebne grede ali v lončke ali pa tudi v tako imenovane kalilne grede. Nekatero seme se seje že v jeseni n. pr. resede in ostrožnik (Rittersporn), največ se pa še le v spomladi. Nekatero seme je trdo in ne kali rado; treba ga je 24 ur v vodi namakati. Druga semena n. pr. od glavate sate, kreše pa že kali če je le malo mokrotno. Zato se kreša izreja na plošnatih skledicah in okrožnikih. Kalilnih škatelj in gredic je treba za nežno seme, kateremu škodujeta mraz in suša;

še svoje poklone preroku Mahomedu. Moj črni sluga mi je pozneje rekel, da pogreb je bil zato tako sijajen, ker je tega pašo vse rado imelo noter do Nubije, zato je tudi toliko ljudstva prišlo k njegovemu pogrebu.

Tri dni v Kajiri.

Po kratkem oddihu šli smo še tisti dan gledat turško mošejo (cerkev). Je pa ta mošeja ogromne velikosti. Na predvoru, kjer je ves tlak iz marmorja, imel bi lahko cel polk svoje vojaške vaje. Morali smo čevlje sezuti in obuti neke copate. V notranje smo šli pokriti; saj pa tudi ni družega videti, kakor gole stene, silne velikosti in kakih 300 ali še več svetilk (lampic) je viselo na železnih žicah. Pogrinjalo (tepih) pa jako lepo, debelo skoraj kot boh; pod njim pa lepo tkana

pa tudi potaknjenci dobé v takih gredah prej korenine. Mala semenska zrna se le po vrh sejejo, večja se pa globlje potaknejo in s prstjo pokrijejo. Zmeraj se mora pa dosta škropiti in polivati mlada setev. Ako mlade rastline preveč gosto poganjajo, treba jih je nekaj izrjavati. Kadar nekoliko zrastejo, se morajo na stalno mesto posaditi. Pri tem je poglobitna reč pridno zalivanje. Jako lepe sajenke se dobé, zlazti od levkoj, (rumene vijolice), balzamin i. dr., ako se mlade rastlinke (semenke) popred posade na toplo gredo, kjer so zavarovane pred solncem in mrazom. Potlej naj se še-le presade na stalno mesto. Nekatere rastline je lažje izrediti s potaknjenci. Odrežejo se z ostrim nožem od rastline različni deli, n. pr. korenine, vejice, steblo ali še celo listi.

Vtaknejo se v zemljo in poganjajo rastline ter dalje rastejo. Na ta način dobimo klinčke, fuksije, pelargonije, kakte in druge cvetlice. Potaknjence je treba prav marljivo glešati, na miru jih puščati ter jih varovati pred mrazom in sušo. Zato se najbolj še obnašajo v lončkih, škatljah itd. Kadar imajo pa potaknjenci že dosti korenin, presade se lahko kam drugam. Nekatere cvetlice, kakor klinčki in fuksije se lahko tudi pogrebajo, kajti do tal pripognjeno steblo poganja rado korenine. Tako ukoreninjeno steblo lahko se zdaj odreže in presadi kam drugam. Isto se zgodi z živicami jagode, ki semtertje korenine in listje poganjajo. Cvetlice s čebuljami, gomolji in mesnatimi koreniki se pomnože najlažje s temi podzemeljskimi deli. Tulipani, lilije, hiacinte, narcize i. dr. nastaviijo k svoji čebulji druge male čebuljice, ki se odzamejo in posade. Ravno tako se razdelé gomolji georgin, korenike potonk ali binkoštnic in perunik ter se z nova posade. Največ je čebuljnatih in gomoljnatih cvetlic, pri katerih se podzemeljski deli v jeseni skopljejo in

ali pletena štorja iz morskega bička. Že blizo konca ste se mi dve pokvečeni šlapi kar sami snele; ni se mi vredno zdelo, ji zopet natikati — kar ležati sem pustil pokveki. Dva stara možica, kakor barabi, sta čepela na pragu mošeje ter se igrala, kakor z nekimi jagodicami (znabiti je to turški molek); ves čas sta bila kot mutasta, le ko smo vun šli, sta kričala: Piastre, piastre — najbrž za darilo.

Potem se podamo na vrh zidovja trdnjave. Tu leži vse polno topov po zidu, obrnenih na mesto. Rudeči angleški mladenči so jih prav skrbno ogleovali. Domú gredé smo čuli divje tulenje in rjojenje po mestu, da bilo bi me kmalo strah. Stari divjaki so se prijemali kočij, kakor pri nas otroci, a proč spraviti jih ni bilo. Za danes bođi zadosti; prihodnjič še kaj o piramidah in družem.

shranijo čez zimo na suhem, zračnem, hladnem kraju, kjer so pred mrazom obvarovane. Vrt lepo kinča razno lepo lepotično grmovje, postavim španjski bezeg (Flieger), kovačnik (Gaisblat), kozja pogačica (Schneeball), dren (Heckenkirsche,) posebno pa raznovrstne rože ali vrtnice. Tako grmovje je najboljše dobiti pri izurjenih vrtnarjih. Največega priporočila so vredne rože. Male vrste, postavim mesečne rože (Monatrosen) se imajo lahko v lončkih.

Večje je treba po zimi s slamo pred mrazom obvarovati. Rože se pomnože z mladikami iz korenin, pa tudi z vlačenicami (Ableger); žlahtne vrste je pa treba vcepiti; kopulirati ali okulirati. V ta namen se porabi šiipek, kateremu se poreže vse nepotrebne vejice in pusti le eno steblo, če se hoče imeti drevesce, ali pa več stebel, če se hoče imeti grm. Cvetlice z visokimi stebelci je treba privezati k paličicam. Sredi gred sme stati tudi kako sadno drevo ali kuhinjska zelenjava. V jeseni se mora pri nekaterih cveticah seme nabirati, od drugih se morajo čez zimo čebulje, gomolji, korenike i. dr. spraviti. Nekatere smejo ostati čez zimo zunaj, ali treba jih je pokriti, druge pa je treba prenesti v kleti ali kake druge prostore, kjer ne zmrzejo.

Naše okrajne ceste in njih ohranitev.

Piše Anton Ogulin.

Po določbah cestnega zakona za Kranjsko je sodnijski okraj ob enem konkurenčni okraj za ceste, ki so v njegovih mejah — to je prebivalci enega sodnijskega okraja imajo skrbeti za ceste, ki so v istem okraju.

§ 12 istega zakona določuje, da se mora dolžnost, skrbeti za ceste kolikor mogoče, zlajšati s tem, da se dotičniku, glede na skupno posest odloči skupen del ceste.

Mislím pa, da se mora po tej določbi zakona prištevati k skupnemu posestvu ne le posestvo v konkurenčnem okraju, v katerem stanuje zavezani posipati cesto, ampak tudi posestvo ki leži v drugem konkurenčnem okraju naše dežele, kar je prav mnogokrat pri posestnikih bivajočih ob meji kacega okraja. Brez dvoma pa je vendar, da moramo umeti pod skupnem posestvom vsaj vse posestva v enem in istem konkurenčnem okraju, in pa, da se mora vsacemu posestniku odločiti skupen del ceste.

Ako se oziramo na to, da § 13 istega zakona določuje, kakove dolžnosti imajo soseske gledé cest, ki so v njih okrožju, se nam pokaže, da je napačna vsa novejši čas storjena razdelitev cest — po kateri se je dala vsa dolžina vseh cest, ki je v okrožju kake občine, tej v oskrbovanje — kajti postava se je napačno umela. Na-

sledek temu je n. pr. da morajo Novomeščani, ki imajo v različnih občinah posestva, v dotičnih posameznih občinah svoj del ceste; da so dobili posestniki vinogradov na Trškeji gori cestne dele v Šempetru odločene — ko nasproti posestniki v občini Mirna Peč — ki ima 5 katastralnih občin — nimajo skrbeti za nikako okrajno cesto, ker nobena ne gre po njih okrožju. — Če obvelja ta napačna razlaga cestnega zakona, potem bodo morale dosledno posamezne katastralne občine skrbeti za vse ceste v dotičnej občini, druge pa, kakor Herinja vas, Štale, Posterica, skozi katere ne gre nobena cesta, bodo kar proste od take dolžnosti.

Po rečenem je nova razdelitev cest, kar naravnost potrebna. Toda taka razdelitev bi se morala od časa do časa ponoviti, ker se tu premeni dolžina ceste, ako se je preločila, tu pa se zopet premeni posestvo, na kar se je tudi ozirati.

Pomagati bi morale cestnemu odboru soseske; kar bi bilo za nje sicer težavno delo; kajti zaradi določitve skupnega posestva bi morale stopiti občine v medsebojen pogovor.

Tudi za cestni odbor bi bile pri razdelitvi velike težkoče z ozirom na §. 10 istega zakona, ki tirja, da se gleda pri razdelitvi na različne okoliščine — vendar zmagati bi se dale, ako so udje dovolj spretni.

Vsem tem težavam in sitnostim pa bi se izognili, ako bi se napravila cestna doklada na davek, mesto da so dolžni posamezniki nasipati. V krškem cestnem okrožju se je to uže zgodilo. Sedaj se ne da lahko natančno razdeliti — nekateri mali posestniki ne dobé popolnoma nič ceste — po davku bi zadelo primeroma vse enako. Tudi bi se marsikaj stroškov prihranilo, ako bi se posipanje oddalo po dražbi kacemu podjetniku, občinski odborniki bi lahko brezplačno nadzorovali, ako bi bilo treba pomanjkljivosti cestnemu odboru naznaniti itd.

Vsakdo bi plačeval, nobenemu bi se ne moglo nevedoma ali pa navlašč kaj pregledati, ceste bi bile kmalu mnogo boljše — in stroški v kratkem manjši kakor sedaj ko vsakdo sam oskrbuje cesto z lastnim delom.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Deželni predsednik, baron Winkler je razposlal milo prošnjo po Kranjskem, naj se naberejo darovi za uboge Dolenjce v novomeškem in kočevskem okrajnem glavarstvu, katerim je napravila strašna toča škode črez 300 tisuč goldinarjev. Potreba je res velika, pomagajmo, pomagajmo kolikor je komu mogoče!

Na Ogrskem in Hrvatskem so imeli volitve — ako se sme tako voljenje volitev imenovati!

Kar je bilo zoper vlado se je preganjalo z vsemi mogočimi sredstvi. Podkupavali so, pretili so, topli so se, da vladi nasprotne volilce kar zaperali, da niso mogli voliti. Ni torej čudo, da je zmagala vlada. Pri nas bi vendar kaj tacega ne bilo mogoče, kar počno ti „oliksani“ Mažarji.

Nekteri poslanci nameravajo v državnem zboru osnovati slovanski klub. To bi bilo pač dobro, ko bi imeli Slovani večino. Ako nas pa pusté na cedilu pošteni Nemci — in pridemo v manjšino, kaj pa potlej?

Čehi so res rodoljubi, da jim ni kmalu para. Prišlo jih je nad 300 iz daljne Amerike obiskat svojo rojstno deželo in prekrasno glavno mesto „zlato Prago“. Obiskali bodo 3. julija tudi Brno, moravsko prestolnico; ali ker ima ravno tisti dan tamo svojo veselico nemški „šulferein“ — so, sevéda, Slovanom prepovedali slovesen obhod. Taka je!

Nemški poslanci za deželni zbor češki so izstopili, ker se jim Čehi ne pusté strahovati. Imeli bodo zato na Pemskeu nove volitve. Liberalni Nemci priporočajo vse prejšnje poslance za volitev — da bodo še dalje delali združbo.

V **Kamnej Gorici** na Gorenjskem bode 3. julija lepa slovesnost — odkrila se bode namreč na rojstnem domu doktorja Lovro Tomana spominjska plošča. Ta vrli mož je vse svoje življenje delal za mili narod slovenski — pač res zasluži, da se spodobno slavi njegov spomin.

Kaj je novega po širokem svetu?

V **Srbi** imajo novo ministerstvo. Nekteri se bojé, da odslej Srbija ne bode več tako prijazna Avstriji kakor doslej; toda upati je, da bode vse ostalo pri starem. Dokaz temu je pač popotovanje kralja Milana na Dunaj, kjer je bil kaj slovesno sprejet. Ako bi mislila Srbija kaj nagajati Avstriji, gotovo bi njen kralj ne obiskaval našega glavnega mesta.

V **Bolgariji** se prične v kratkem narodna sobranija ali državni zbor. Imelo bi voliti kneza, ali ker Rusi vedno trdijo, da to sobranije ni pravilno in noče naznaniti nikoga, ktereга naj bi volili, bode pač trud brez vspeha. Vbogi Bolgari!

Na **Ruskem** ob nemškeji meji so jeli naseljeni Nemci nekako preošabno postopati — Rusom so se jeli nevarni zdeti — in izdali so zapoved, po ktereji morajo bežati iz dežele domu. Zarad tega je grozen krik med Nemi; in vendar delajo sami ravno tako. Lani so izgnali kaj veliko nesrečnih Poljakov, letos pa še vedno izganjajo na zahodu svoje države — Francoze. Čudno, nekteri Nemci mislijo, da je njim vse privoljeno, drugim ljudem pa nič!

Angleška kraljica je obhajala zadnje dni 50letnico svojega vladanja. Velikanske slovesnosti so se napravile v poslavljenje kraljice, ki vlada

nad več kakor 300 milijoni ljudi. Ker je res blaga gospa, pač zasluži tako poslavljanje.

V Rimu bodo pa naš sv. oče papež Leon XIII. zadnji dan leta obhajali zlato mašo. Po celem svetu se delajo velike priprave. Tudi za Kranjsko je dal za ta namen sestavljen odbor poseben oklic. Verni Slovenci bomo pač ob tej priliki pokazali svojo ljubezen do glavarja sv. cerkve.

Piše se nam:

Iz Šent Jerneja 20. junija. Prelep dan smo imeli včeraj; obiskali so nas vrli Krčani s svojo godbo in pevskim zborom — ter nam donesli res nepričakovan vžitek. Šent Jernejčani so se kot vselej tudi sedaj skazali — vas, ki je uže sicer znana po svojej krasnej legi, je bila ta dan slavnostno opravljena. Narodne zastave so ti vihrale visoko v zraku — črez vse pak sta bila po nežnih rokah mično opravljena hiša in vrt gospoda Zagorca, kjer so nam dali mili gostje koncert. Počastili so nas mnogi tuji gostje iz različnih krajev — tu je podajal Krčan roko Novomeščanu, Kostanjevcu, St. Jernejčan je pozdravljal gospoda iz Mokronoga, Žužemberka, Račan se je nasmehnil Belokranjcu itd.

Pa kaj naj rečem o koncertu samem? Po mnenju vseh je bil krasen, nepričakovano krasen. Kako vrlo so doneli njihovi inštrumenti! kako srce pretresljivi glasovi so se tem „slavcem“ izvijali iz prsi! Da vrli Krčani, pokazali ste, kaj se dóseže v kratkem času, ker se družite delavnost in vstrajnost! Slava vam! Slava pa zlasti vašima vrlima učiteljema gosp. Parmi in Kleinu! Želimo le, da nas ali kakov drug kraj v bližini kmalu zopet počestite in razveselite — v največo korist vrlim Slovencem po Dolenjskem, vsaj je ni kmalu reči ki bi tako blažila srce kakor „lepa pesem“.

Iz Trebnjega 26. junija. — Vse lepo polje v našej fari je toča popolnoma uničila dne 15. junija. Kmetovalci, ki so se nadejali bogate žetve, kosijo splošno žito, po nekaterih vaseh naše in sosednih fara pa še kositi nimajo kaj. Revščina bode trla kmetovalca tudi zanaprej! — 22. junija prišel je stalno nameščeni notar v Trebnje. Prav veseli nas, da smo dobili gospoda, kateri je zmožen tudi slovenskega jezika in da se ni vresničilo kar se je govorilo, da bode imenovan neki gospod ki ne zna besedice slovenski. Kako težavno bi bilo za naše prebivalce, če bi se ne mogli brez tolmača razumeti. — Dobili smo pa tudi zdravnika, ktereга smo po umrlemu dr. Vašiču težko pričakovali. Prišel je k nam iz Ljubljane g. dr. Kovač, vladni svetnik in umirovljeni zdravnik Ljubljanskega mesta. Njegovo tridesetletno službovanje v glavnem

mestu dežele, dobri glas ki ga ima kot zdravnik, nam je porok, da smo dobro zadeli. Upamo, da si bode naše ljudstvo tu in drugod iz obližja iskalo pri njemu zdravniške pomoči z ravno takim zaupanjem kakor si jo je do sedaj drugod iskalo, posebno še zaradi tega ker slišimo, da gospod ni pretirljiv v svojih računih. Obema gospodoma želimo, da bi bila prav srečna med nami!

Iz Suhora dne 9. junija, na dan praznika sv. Rešnjega Telesa je bila pri nas blagoslovljena nova šolska zastava, katero je preskrbel č. gospod župnik in predsednik krajnega šolskega sveta Martin Tomc. Ob 9. uri se je nesla zastava med streljanjem in zvonjenjem iz šolske hiše v cerkev spremljana od šolske mladine in obilne množice domačih faranov. Gosp. župnik M. Tomc je pri tej priliki imel obširen govor, v katerem je naj prvo opomnil veliki praznik sv. Rešnjega Telesa, pojasnil in razložil potem pomen zastave, njenih barv in podob, katere se na zastavi vidijo. Po dokončanem govoru so otroci zapeli pesem sv. Alojzija in eno od Materie Božje. — Zastava je iz belega svilnataga damasta, ima podobo sv. Alojzija in č. spočetja Marije Device. Ozališana je z rudečim in modrim trakom. — Očitna hvala naj bo izrečena častitemu gospodu domačemu župniku, kateri je suhorski šolski mladini preskerbel tako krasen spominek. Srčna hvala pa tudi vsem tistim častitim gospodom prijateljem šolske mladine, kateri so s svojimi doneski nekoliko pripomogli k nakupu nove zastave. — Bog poverni vsem stoterno.

Iz Adlešič 17. junija. Že večkrat svarili so slov. časopisi ljudi, da naj se ne izseljujejo tako zelo v Ameriko, kjer čaka marsikaterega gotova lakota, če ne še kaj hujšega. Toda vse svetovanje in odgovarjanje ne zda veliko, navadno nič. Naša fara bila je do letos še nekako obvarovana pred tem izseljevanjem, a po novem letu začeli so tudi od tu zahajati v daljni svet čez morje. Šlo je po novem letu že kaci 70 do 80 ljudi iskat si sreče v Ameriko. Toda žalibog, da se je marsikdo zelo zelo prevaral, in pisma, ktera pišejo ti Amerikanci nazaj, so navadno prav žalostna. Delo, če ga kdo dobi, je zelo težavno, velikokrat zelo nevarno in koliko se jih ponesreči po rudokopih, železnicah itd.! Toda kdor delo dobi je še srečen, ali koliko jih je tam brez dela, brez zaslužka! Kako pa se tam godi enim in drugim, naj razjasni mali odlomek pisma, ktero je pisal M. G. iz Sel tukajšnje fare. Med drugim pravi: Od nas jih je šlo dosti v Ameriko, ki se zdaj trkajo po glavi, ali je prepozno, nimajo s čim nazaj. Hrvatov pride vsaki dan sem po 30, po 50.

Tukaj hodijo in postavajo okoli fabrik kakor psi, otroci pa in drugi delavci mečejo kamenje za njimi. Večkrat mu vrže v hrbet ali kamor je, da se precej zvrne. A pritožiti se nima kam. Na dalje piše, da jih v fabriki, v kateri dela, vsak dan veliko zboli, da popadajo kakor mrtvi na tla od prevelike vročine in slabe vode. Enako pišejo tudi drugi. Vsak se kesa, da je zapustil svoj domač kraj in želi si nazaj, a ni s čim.

Zaničevani so od vsih, spati morajo večkrat pod milim nebom, in kar zaslužijo, razdajo za hrano, stanovanje in večkrat tudi za zdravila po bolnišnicah, tako da jim le malo ostane. Pač bi bilo bolje, da bi se doma dobro poprijeli dela in bolj varčevali, potem bi gotovo tudi izhajali in ne bilo bi treba po svetu iskati negotove sreče.

Pri nas letos vse lepo kaže. Slive so polne, trta obeta obilo sadu. Ta teden začela je že cvesti. Letos nam je mraz hvala Bogu! popolnoma prizanesel. Le piš in vihar danes zjutraj je polomil obilo mladik na trtah. Gosenice so tudi tukaj naredile po nekodi obilo škode na sadnjem drevju, zlasti v Podzemeljski fari.

Iz Zastave pri Černomlji dne 22. junija. Drage „Dol. N.“ Tudi tukaj pri nas na meji hrvatski vas radi prebiramo; toda od našega kraja se le redko dobi kakov dopis.

Zaradi tega podamo naslednjo poročilo:

Zitna polja nam kažejo, da bomo obdarovani z obilnim plodom, vinska trta nam obeta lepo nado, ako nam bo to obvarovano od onega, ki je nad nami. Mislimo da bode veseli kmetič v jeseni z zadovoljnostjo spravljal vinske trte obilni sad.

V nedeljo 19. meseca obhajali smo v naši sosedni vasi v Gribljah cerkveno žegnanje. Bil je prav prijazen dan, solnce nam je pošiljalo svoje mile žarke in hladen vetrec je prijazno pihljal. Po dokončani službi božji podali smo se v gostilno ter se nekoliko pokrepčali z dobro juho in s sladko vinsko kapljico.

Ko smo bili pozabivši vse težave pri najboljši volji, pridrvi se druhal domačih fantalinov iz okolice namreč iz Podzemlja in Otoka, izmed katerih je nekateri uže slišal kako nemško besedo ter se hoče sedaj tisto napačno zgovarjaje z njo ponašati.

Ko pa ga je neki narodnjak opozoril, da se pri nas raje čujejo slovenske besede nego popačevanje nemških, je ta sirovež vzdignil svojo roko ter naenkrat začel v svoji surovosti razbijati, in malo je manjkalo da ni prišlo do tepeža.

Ako vže taki pobalini se hočejo ponašati s svojo slabo nemščino v popačenem slogu, ni čudo da se branijo slovenščine gospodje ki nemško dobro znajo. Slovenec, govori slovensko!

Domače vesti.

(Premembe.) Preč. gosp. I. Tavčar, župnik pri sv. križu pri Kostanjevici, je šel v pokoj. Preč. gosp. A. Zorec, župnik v Mokronogu je umrl. — Č. g. J. Žgur je šel iz Loškega potoka za župnika v Ledine pri Idriji. Preč. gosp. Koprivnikar župnik na Savi pa je postal dekan na Vrhniki.

(40letnica gosp. V. Jevnikarja,) predsednika tukajšnje okrožne sodnije, se je zadnjo saboto kaj lepo poslavlila. Prejšnji večer je bila prelepa bakljada, k slavnej večerji v saboto pa se je zbralo nad 100 gospodov.

(Zoper novo pošto v Leskovcu) se nekateri zavidljivi ljudje upirajo. Mi jih le vprašamo: Kdo bode Vas le silil, da bi se te nove dobrote posluževali?! Vsaj bote tudi dalje lahko nosili pisma v Krško, — če Vam je daljša pot ljubša kakor krajša!

(Toča) je letos že večkrat pobila in na raznih krajih. Najhujše so bile zadete nekatere vasi okoli Kočevja proti Staremu logu. Tudi nekateri kraji v novomeškem in krškem okraju nem glavarstvu so imeli prve dni junija že točo. Kaj hudo je bila toča pobila okoli Šmartna pri Litiji. Napravila je ta nezgoda škode čez 300 tisuč samo v Novomeškem in Kočevskem okraju.

(Požari) so bili tekom meseca junija na mnogih krajih: na Bučki, v Ardrem pri Raki, v Veniśah pri Leskovcu, na Trški gori pri Krškem, pri Mirni peči, koder je povsodi po nekaj hiśic ali hramov pogorelo. Po nekod so menda hudobni ljudje še sami zakurili.

(Vojak utonil) Topničarski vojak, doma blizo Celja, z imenom Vanovšek, izmed tistih, ki so radi strelišča vojaškega nastavljeni na Srednjem Marofu pri Krškem, kopal se je v nedeljo 12. t. m. na čisto nenevarnem prostoru v Savi, a je zašel v globočino in ker ni znal plavati, je utonil. — Drugi njegovi tovariši so se na istem mestu le težko rešili. —

(Zamenjala sta se) pri veselici v Šent Jerneju 19. t. m. vrhna sukinja in pled. Dotični naj se blagovolijo pri novomeški pošti oglasiti.

(Nove maše bodo imeli letošnji čč. gg. novomaśniki): Andrej Cesenj 24. julija v Št. Vidu nad Ljubljano; Iv. Hladnik v Rovtah 17. julija; Mihael Horvat pri sv. Urbanu poleg Ptuja 21. avgusta; brata Alojzij in Anton Kreiner v Srednji vasi; Ivan Mikš v Hotederśici 24. julija; Gustav Šifrer v Ljubljani pri nunah 14. julija; Ivan Volk v Ljubljani pri sv. Jakobu 17. julija; Ignacij Zupanec v Kranji 17. jul.; A. Gabrić v Leskovcu 17. jul.; Ivan Müller v

Ljubljani v Marijaniški kapeli 12. julija; Fr. Pavlin v Smledniku 17. julija; Fr. Pokoren v Loki 17. jul.; Franjo Perne v Trsteniku 31. jul. — Č. g. Žužek prejme samo subdijakoniat, presbiterata ne, ker še nima kanonične starosti.

(20 goldinarjev), darovala je blaga dobrotница J. Hotschevar iz Krškega „prosto-voljni požarni brambi“ v Šent Vidu pri Zatičini. Za blagi dar se v imenu društva najtoplejše zahvaljuje; Odbor p. p. br. Šent Vidске.

(Dražba za preložitve ceste) tako imenovanega Struškega klanca bo 6. julija v Ljubljani.

(„Pedagogičsko društvo“) v Krškem je ravnokar izdalo in založilo „Pedagogičski letnik“, obsejajoč „Občno vzgojeslovje“ (po dr. Jos. Michu poslovenil Fr. Gabršek), „Pouk o črtežih“ s podobami, II. del (Jos. Bezljaj) in razne pedagogično-didaktične spise. Cena knjigi je za neude 1 gld. 40 kr. (po pošti 5 kr. več). — Poleg tega so se izdali posebni odtisi „Občnega vzgojeslovja“ (cena 80 kr.) in „Pouka o črtežih“ (cena 30 kr.); po pošti 5 kr. več.

Ker so te knjige prve v tej stroki, nadejati se je obile naročbe. — Denar naj se pošilja odboru „Pedagogičskega društva“ v Krškem. — Knjige so namenjene največ učiteljem, „pouk o planih pa tudi zidarjem. — To društvo zasluži vse podpore.

(Šolske Drobstinice) v petindvajsetletni spomin smrti A. M. Slomškega, učiteljem, odgojiteljem in prijateljem šole spisal Franc L. Jamšek, nadučitelj in bivši c. kr. okrajni šolski nadzornik v Reichenburgu. Tako se zove mična knjižica tiskana pri Milicu v Ljubljani, ktero imamo pred seboj. — Res, krasno delce je — in za namen, ktereга ima, prekoristno: vredno obhajati spomin prvaka slovenskih pedagogov — in pokazati učiteljem, zlasti mlajšim, kako naj se podučuje v duhu pokojnega Slomškega, kakor nam g. pisatelj v uvodu sam naznanja.

Knjižico krasi mila podoba knezo-vladike Slomškega; popisano je naj prej jedernato življenje A. Slomškovo; potem slede odstavki: Slomšek o domači odgoji otrok; Slomšek o šoli; Slomšek o učiteljih; Slomšek kot praktični šolnik; Slomšek o domoljubju in rodoljubju; Slomšek o materinem jeziku; Slomšek o petju. „Na konci“ — pač prav sklone g. pisatelj: drznem se trditi, da je Slomšek ne le prvak slovenskih — ampak jeden največjih pedagogov naše širne Avstrije. In kar dalje piše v tem „koncu“, moramo pač pritrditi vsacej besedici. Želimo le, da bi to čitali ne le vsi učitelji, ampak vsi Slovenci — in kmalu bode Slomšek rešen iz zapora v Makoljah!

V drugem oddelku sledé nekteri jedrnati sestavki tikajoči se strogo učiteljstva: Učitelj začetnik; za koliko podpira šolska ustrahovalnost ali disciplina podučevanje neposredno? avancement ljudskih učiteljev; pospešujmo branje dobrih bukev med Slovenci; učitelji slovenski zjediniimo se tesneje.

Tretji oddelek je: Iz šole za šolo. V njem priobčuje vrli g. pisatelj, praktični uže 30. let delujoči šolnik A) slovnične vaje „naloge v izobražbo prostih stavkov“. Zbral je tu v jedno posodo, kar je priobčeval v „Učiteljskem Tovarishu“ v korist zlasti začetnemu sotrudniku, mlajšej sotrudnici; B) Slovenski pravopis. Pregledali smo ta oddelek; nismo šolnik vendar se drznemo trditi, da bode rabil te vaje vsak učitelj, vsaka učiteljica z največjo koristjo.

Sezite ljubi Slovenci po tej knjižici, zlasti pa Vi, katerim je posebej namenjena! Poslavili bodemo s tem moža, kakoršnih imajo malo veliki narodi — A. M. Slomškega — in brez dvoma koristili mnogo tudi našej milej, nadobudnej mladini! Cena broširane knjigi je 1 gld., vezane v platno 1 gld. 20 kr.

Razne vesti.

* (V premislek):
Kdor ne odpre oči,
Mora odpreti možnjo.

* (Premeščenje zvonika.) V Ameriki že davno ni nič nenavadnega, da se cela poslopja predstavijo iz kraja v kraj in podjetni Jonatan se kar nič ne plaši premestiti v Novem Yorku 3—5 nadstropno hišo iz jedne ulice v drugo. V Evropi pa še tega ne poznamo, a polagoma se bode to tudi pri nas udomačilo. Te dni bodo v Bologni na Laškem zvonik cerkve v Trettu, tik „Porta Lame“ za šest metrov naprej pomaknili.

* (Navaden pomoček) hudobne krave, ki med molzo brcajo, hitro vkrotiti, ne da bi jih vkolenčili, je ta, da jim položimo na križ mokro ruto, na kar se tako umirijo, da jih brez težave pomolzemo.

* (Vremensko prerokovanje.) Svet Vid črešenj sit. — O sv. Vidi (15.) se skozi noč dan vidi, če se v postelji stegneš, že v dan dregneš, če se pa spet skrčiš, že v dan trčiš. — Pred sv. Vidom če pridejo muhe, leto imelo bo dneve prav suhe. — Megla dneva sv. Vida za pšenico malo prida. — Dež sv. Vida za ječmen ni prida. Urbanovo (25. maja) solnce in Vidovi dež, prav dobrega leta pričakati smeš. — Sv. Vid mora moker bit. — Binkoštno blato, leto bogato. — Kakošno bo vreme na vnebohod stalo, takšno se bode v jes ni kazalo. — Telovo jasno, leto bo krasno. — Rožnika gromenje, motnega leta znamenje. — Če rešnega Telesa dan deži, se žitna žetev slaba naredi. — Če rožnika sever hladi, prinese v deželo rži. — Kakošno se vreme bo rožnika storilo, takošno se bode spet grudna ponovilo. — Toplo deževanje rožnika polne nam kašte in ulnjake dá. — Rožnika mrzlo deževanje, slabo za vino in panje. — Če ohrevt obrodi, sena veliko ni. — Če mati božjo

v dežju teto obiskuje (2.) nazaj iz hriba v dežju spet potuje, in za 4 tedne dežja oznanjuje. — Marije device obiskanja god, se srečata leto in zima na pot. — Cirila dan dež in Metoda orehe in kostanj ogloda. — Če sv. Marjeta (13. julija) deževala bo zelo, prav težko pod streho boš spravil senó. — Čisti zrak Jakob (25) polne shrambe da. — Če sv. Jakob dež ali meglo gloda, ne bo to leto knopra, ne želoda. — Če sv. Jakoba solnce peče, o božiču vsakter k peči teče. — Pred sv. Jakobom 3 dni lepo, rž stanovitno dozorela bo. Svet Jakob nam naše žita zori, če se tud' solnce kuja, kremži. — Če dežek malsrpana samo praši, se grd'ga vremena noben ne boji. Kadar se prot' jugu prevedri, hitro voz pod streho skri. — Blatno leto, gladno leto.

Žitna cena v Novem mestu 27. junija 1887.

Domače pšenice mernik 2 gld. 40 kr., Debelače (koruze) 1 gld. 50 kr., Soršice 1 gld. 80 kr., Rži 1 gld. 60 kr., Ječmena 1 gld. 50 kr., Ajde 1 gld. 40 kr., Ovs 90 kr., Krompirja 1 gld.

Loterijske srečke.

Trst	18. junija	56	88	79	48	30
Gradec	25. junija	67	72	7	77	52

Zahvala.

Vsem, ki so čast. gospoda

Anton-a Zorc-a,

župnika v Mokronogu,

spremili v tako mnogobrojnem številu k zadnjemu počitku, posebno pa preč. g. dekanu iz Trebnjega za njegov ginljivi nagovor, č. g. duh. pomočniku v Mokronogu za njegovo veliko skrb in trud, vsem č. gg. duhovnikom, velec. gg. c. kr. uradnikom v Mokronogu, velec. gg. učiteljem, sl. požarni brambi, vsem p. n. tržanom, darovalcem prelepih vencev, pevcem za njih izborna petje, konečno preč. g. župniku iz Št. Ruperta za slov. sveto mašo ob osmini, izreka najiskrenejšo zahvalo

Janez Zorc, oče

v imenu vse rodbine.

[68]

V najem se takoj oddá

Hiša št. 230.

[70] tik mesta z vrtom in kletom.

Več se izv. pri lastniku v Novem mestu št. 100.

V Šempetru pri Novomestu v farovžu so

razna vina

[69—1] na prodaj od 8—12 gld.

Na prodaj!

Dve dobro ohranjeni kočiji, ena na pol krita, druga popolnoma krita (Glaswagen), pri

[51—3] **Franjo Kastelico v Kandiji.**

Odgovorni urednik, izdajatelj in založnik J. Krajec.

Zobozdravnika Paichel-a

ustni in zobni preparati.

(Ustnovodna esenca in zobni prašek.)

Izvrstna sredstva za čiščenje in ehanjenje zob, zabranijo, da se ne dela zobni kamen, osvežijo usta in odpravijo smrdečo sapo.

Posebno otrjuje otle zobe, vstavljajo krvavenje dlesna, zabranjujejo trohnenje zob in če stalno rabijo, odpravijo vsake zobne bolečine. Cena steklenic zobovodne esence 1 gld., škatelci zobnega praška 60 kr.

Dobiva se v Novem mestu pri Dom. Rizzoli-ju, lekarju „pri angelju“.

[54—4]

Jože Strzelba v Ljubljani

kupuje vedno po najvišji ceni češminjevo lubje, jeternik in druge zelišča. — V Novem mestu sprejema blago iz prijaznosti gospa **Marija Rohrmann.**

[53—4]

V najem se da

kovačnica s kladivom, nekaj zemlje, blizo železnice, močni pad vode, trije ognji, vsa orodja. Stoji na lepem kraju in ni blizo nobene konkurence. Več se zve pri gospodu Ivan Plaser, posestnik

[62—3]

v Radečah pri Zidanmost. (Dolenjsko.)

Fino sveže mleko,

s katerim se naj snažnejše ravna, se lahko naroči po 7 kr. liter v mesto prineseno pri

Vodstvu deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu.

[61—3]

Na prodaj hiša z lepim vrtom v Žabjivasi hišna št. 21. **August Knafelc.** [67—2]

Kdor-koli postavlja ali zida kakošno poslopje in potrebuje železja, obrne naj se na

Franc-a Terček-a,

trgovca z železjem na Valvazorjevem trgu št. 5, v hiši c. kr. okrajnega glavarstva v Ljubljani.

Tu se dobé po nizkih cenah v obilnem izboru: Vazi za zidovje, opore (traverze) in stare železniške šine za oboke, Portland in Roman cement, stokador in alabaster gips, štorje za štokadoranje, asfalt za tlak, sklejni papir (Dachpappe), štedilna ognjišča (šparherdi) in posamezni deli za zidanje istih; okovi za okna in vrata in druge pri stavbah potrebne stvari.

Za obilna naročila se vlnjudo priporoča góri podpisani.

[42—4]

Novomesto. — Natisnil J. Krajec.